
<https://doi.org/10.15407/fd2021.01.06>
УДК 171:1:316.477

Євген МУЛЯРЧУК, доктор філософських наук,
старший науковий співробітник відділу філософії культури, етики та естетики,
Інститут філософії імені Г.С. Сковороди НАН України,
01001, Київ, Трьохсвятительська, 4
muliararchuk.yevhen@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0003-3053-0451>

ПОКЛИКАННЯ ЛЮДИНИ ЯК ТЕМА ВЕБЕРОВОЇ ДУМКИ

У статті розкрито значення праць Макса Вебера для тематизації покликання як важливої світоглядної ідеї європейської культури. Розглянуто Веберів аналіз формування поняття покликання за часів єврейського полону в давньоєгипетській державі, а також у Старому Заповіті та його інтерпретаціях у перекладах Мартина Лютера. Зокрема, для розуміння соціальних процесів у реформаційній Європі та Америці важливо простежити експлікацію Вебером трансформування релігійного сенсу покликання як «завдання» або «послання» людини у світі у мотивацію до практичної професійної діяльності. Проаналізовано імплементацію Веберової теорії соціальної дії та політичного панування в концепції покликання. На прикладі аналізу харизматичного лідерства, відповідальності політика, етосу науковця показано внутрішню суперечність досвіду покликання. Поєднання афективних, ціннісно-раціональних та цілераціональних елементів мотивації людини в покликанні становить проблему, розв'язання якої є водночас рушійною силою його реалізації. Розкрито філософське й теологічне підґрунтя концепції покликання як такої, що в ній Вебер дошукувався шляхів поєднання часового та вічного вимірів буття людини. Покликання як поняття європейської культури після Реформації слугує меті знаходження та реалізації сенсу особистісного існування й легітимзації соціальної дії. Зокрема, ідея покликання обґрунтовує можливість і необхідність узгодження етики переконання та етики відповідальності як в індивідуальному існуванні людини, так і в соціальній моралі.

Ключові слова: покликання, особистість, етика переконання та етика відповідальності, ціннісна та цільова раціональність, соціальна дія, мораль.

Думка людини про покликання засвідчує не лише її екзистенційну турботу про сенс існування, що спонукає дослухатися до себе, реалізовувати власні можливості, а й виражає її етичне зацікавлення — бути корисною у світі, робити те, що цінуватимуть інші люди, утверджувати благо людського буття. У такому сенсі мова про покликання завжди актуальна. Змінюються культурно-історичні контексти та слова, що їх використовують на позначення

Цитування: Мулярчук, Є. (2021). Покликання людини як тема Веберової думки. *Філософська думка*, 1, 96—104. <https://doi.org/10.15407/fd2021.01.096>

цього феномену. Проте незмінною є сама потреба людини прожити свій час не даремно, якомога повніше й щасливіше, залишити по собі слід, добру згадку у світі. Спонуку відчувати себе, зрозуміти, до чого варто докласти власних зусиль, що від кожного особисто очікує суспільство, і, головне, відповідну діяльність для досягнення цієї мети ми й називаємо покликанням.

У сучасній соціальній науці обговорення теми покликання людини неможливе без згадки про творчість Макса Вебера. Саме Вебер у промовах «Wissenschaft als Beruf» (1917) та «Politik als Beruf» (1919), задуманих як цикл лекцій під загальною назвою «Духовна діяльність як покликання» (Geistige Arbeit als Beruf), переніс бачення цієї теми із традиційно релігійної площини до суспільно-політичної, увівши її в контекст обговорення етичної відповідальності науковця, політика, громадянина за буремних часів наприкінці й по завершенні Першої світової війни та задавши морально-етичну парадигму подальшого розвитку соціальних наук, зокрема політичної філософії, не лише Німеччини, а й усього Західного світу [Єрмоленко, 2020: сс. 8–9].

У цій статті, звертаючись до праць М. Вебера та сучасних дослідників його творчого спадку, ми розглянемо, що являє собою покликання як буттєвий феномен і категорія соціальної науки. Веберові ми передусім завдячуємо ретельним аналізом поняття «покликання». Він, зокрема, стверджував, що німецьке слово “Beruf” було штучно сконструйоване і вперше з’являється в Лютерових перекладах Біблії, а саме у книзі Ісуса сина Сирахового (Сирах 11, 20-21), для позначення «поставленого Богом перед людиною завдання», яке може бути реалізованим у межах «певного життєвого становища, чітко визначеної сфери діяльності» [Вебер, 1994: с. 69]. Проте це завдання зрозуміле, принаймні для кожного юдея та християнина, і полягає в досягненні «царства небесного», а у протестантизмі до того ж було наголошено, що людина йде до цієї мети шляхом виконання її земних обов’язків і морального вдосконалення. Загалом покликання виражає певну «благодать» у бутті людини. Це, по-перше, Боже веління, одкровення, обраність, перед яким ніхто не може встояти, але якого не всі люди гідні. «Бо багато покликаних, та вибраних мало», — каже Христос (Мт. 22:14, Лк. 14:24), при цьому повчає: «Царство Небесне здобувається силою, і ті, хто вживає зусилля, хапають його» (Мт. 11:12)¹. Отже, по-друге, у покликанні виявляється здатність людини знаходити свій шлях, спосіб реалізувати сенс власного життя.

Вебер — вихованець протестантської родини. Проте, більше керуючись науковими мотивами, послуговуючись фундаментальними знаннями з історії, соціології, економіки та ін., він намагається простежити формування уявлення про покликання людини як соціальної ідеї, вплив якої не обмежується колом протестантських спільнот. Тому в праці «Протестантська етика і дух капіталізму» вчений аналізує поняття покликання в давніх юдейських текстах і навіть єгипетських джерелах кінця II й початку I тисячоліть до н.е.

¹ Цитати з Біблії подано за перекладом Івана Огієнка.

У такий спосіб Вебер визначає, що сенс поняття покликання становить «послання» або «завдання», яке людині потрібно відчутти і зрозуміти, сприйняти і виконати [Вебер, 1994: с. 99]. У текстах, які відображають давньоєгипетський соціальний устрій та організацію за його зразком держави царя Соломона, йдеться про покликання як служіння людини Богові, суспільству шляхом виконання функцій та обов'язків священника, царського чиновника, наглядача, робітника в полі, ремісника, торговця. Тобто це поняття могло стосуватися «будь-якої професійної діяльності» [Вебер, 1994: сс. 98–99].

Образно кажучи, покликання як феномен людського буття виникає не в первісному Адамовому раю і не в безтурботності дитинства, яке ще не досить свідоме себе й ні до чого не зобов'язане. Покликання являє себе, коли людина входить у самостійне життя, починає відчувати якусь справу саме своєю, шукає сенс власного існування. Покликання можливе лише у спільноті, серед інших людей. І в біблійній оповіді Адам посланий у світ, де має жити на власний розсуд і своєю працею. Його сини виявляють різні здібності: один до рільництва, а інший до скотарства й полювання. Бог благоволяє їм у цих зайняттях. Так виявлено можливість мати не лише загальнолюдське, релігійне, а й особисте, світське покликання — професію. Проте для цього потрібна й віра, яка дає переконання в певному промислі та благоді людського буття, і мораль, що обґрунтовує суспільний обов'язок людини. У такий релігійний та етичний спосіб екзистенційна покинута людина у світі перетворюється на її «послання», а турбота лише про себе й жах від смерті попереду — на буття в покликанні. Чуття й розуміння поклику як голосу Божого або спонуки від суспільства, а також усвідомлення людиною власної самості, бажань і схильностей ще не становлять повного сенсу і феноменальної виявленості покликання. Потрібна особистісна відповідь на цей поклик і відповідальність, принаймні перед іншими людьми.

Вебер вбачав сенс покликання переважно в професійній діяльності людини та в її мотивації, яка містить поряд із раціональною метою, наприклад, отримання доходу від праці, ірраціональний елемент — релігійне переконання, пристрасне служіння певній ідеї, відданість людини своїй справі. Він доводив, що без натхнення людська діяльність — це не покликання, а лише робота, однак і без наполегливої праці поняття покликання виражає лише чисте марнославство або ж те «стерильне збудження», що проти нього він застерігав у доповіді щодо політики [Вебер, 1998а: с. 174].

Російська дослідниця К. Шутова виокремила п'ять аспектів, у яких Вебер розглядав покликання. По-перше, це розкриття релігійного сенсу поняття покликання, зокрема в протестантській концепції Божого провидіння з її впливом на менталітет західних культур. По-друге, це розгляд покликання як цілеспрямованої діяльності, творчої, продуктивної праці людини. Третій аспект — це соціально-психологічне розуміння покликання як легітимації статусу людини. По-четверте, це індивідуально-психологічний аспект покликання як переживання людини, тобто як прояву її особистісного, емоційно-

вольового буття. І п'ятим є аксіологічний аспект, у якому схоплюється сутність покликання як реалізації найбільш значущих для людини цінностей [Шутова, 2009: с. 118]. Додамо до цього переліку також те, що Вебер у концепції покликання розв'язує філософсько-етичну проблему: як може й має жити і діяти людина в «розчаклованому» світі, зберігаючи власну інтелектуальну чесність і реалізуючи етичну відповідальність?

Вебер намагався осмислити поєднання етично належного, практично можливого й суб'єктивно бажаного в особистісному та суспільному житті людини. У цих вимірах реалізуються свобода й ціннісне ставлення людини до світу за конкретно-історичних умов. Вебер визначив чотири типи соціальної дії, які домінують у різні історичні періоди, але можуть і сумішатися: традиційний, афективний, ціннісно-раціональний та цілераціональний. Цим типам відповідають способи політичного панування: традиційний, харизматичний (грунтований на афективній і ціннісно-раціональній дії) та бюрократичний, або легальний (керований раціонально встановленими правилами). Покликання як категорію соціального аналізу, Вебер застосовує, зокрема, до розуміння мотивації й легітимації дій вождя. Харизма лідера, яку визнають інші люди, виявляє його покликанням до влади. Подвійна мотивація пристрасним бажанням і надособистісною цінністю показує на прикладі вождя суперечність у самому розумінні та здійсненні покликання.

Сучасний дослідник С. Вишневський, аналізуючи Веберове розуміння покликання, пропонує такі його характеристики: темпоральність, екзистенційність і те, що можна назвати практичністю [Вишневський, 2012: с. 78]. Покликання є не лише по-різному зрозумілим за тих чи тих історико-культурних умов, а й уґрунтованим у нераціоналізовуваних до кінця особистісних переживаннях та переконаннях. Згідно з трактуванням Вишневського, Вебер у концепції покликання розв'язує філософську проблему розуміння часовості та вічності в бутті людини. Якщо в традиційному (в нашому контексті католицькому) суспільстві до Реформації часове належало до царини повсякденного життя мирян, а вічне — до царини відокремлених від них ченців, то в Лютеровому розумінні покликання людини ці протилежності збігаються в обопільному зустрічному русі Бога й людини [Вишневський, 2012: с. 79]. Без обрання Богом, без благодаті й обдарування людські зусилля марні, але суб'єктивна пристрась до справи, натхнення, праця також необхідні. Втім, ця протилежність скінченного і нескінченного залишається корінною екзистенційно-етичною проблемою розуміння можливості покликання і водночас є рушійною силою його реалізації. Зрештою, кожна людина, здійснюючи особистісний вибір, вчинок, діючи у світі, виявляє істинність свого буття і правду власного покликання.

Етика Вебера, частиною якої є концепція покликання, визначається двома засновками: положенням про етичну ірраціональність світу і констатацією «політеїзму цінностей», що й виражається в розмежуванні двох її принципів: переконання та відповідальності [Троицкий, 2016: с. 35]. На

думку Вебера, в науковій конструкції світу неможливо виявити підстави для переконань, релігійних або моральних, за якими людина наважується діяти. Але в рішучості людини «знайти свого демона й підпорядкувати себе цьому демонові, який пряде нитку її життя», виявляється і людяність та відданість обраним цінностям, і професіоналізм та відповідальність як характеристики покликання, що спонукає людину «звернутися до своєї праці та бути на висоті “вимог дня”» [Вебер, 1998b: с. 337].

У доповіді «Наука як покликання» (*Wissenschaft als Beruf*) Вебер розрізняє особистісний і соціальний виміри досліджуваного феномену. Розмірковуючи про те, чи може служіння прогресові стати покликанням, «сповненим якогось реального змісту», вчений каже, що це «вже буде не стільки питанням про покликання до науки — тобто про те, що означає наука як фах для людини, котра присвятила їй себе, — а й питанням: чим є покликання науки у житті всього людства і яка її цінність?» [Вебер, 1998b: с. 317]. У цьому поєднанні індивідуального та соціального розуміння покликання передчувається сформована згодом у доповіді «Політика як покликання» (*Politik als Beruf*) постановка проблеми відповідальності. Адже в час, коли неможливе переконання в тому, що людина здатна відкрити єдині, для всіх очевидні істину й сенс буття, наука може прислужитися людству принаймні в три способи. «Насамперед, звичайно, наука розробляє техніку оволодіння життям (як зовнішніми речами, так і людською поведінкою) шляхом розрахунку. По-друге, вона розробляє методи мислення, робочі знаряддя і вчить, як з ними поводитись. Однак на цьому справа науки, на щастя, не завершується: ми спроможні сприяти вам у чомусь третьому, а саме — у досягненні ясності» [Вебер, 1998b: сс. 330–331]. Йдеться про незалежне від особистих переконань ученого чи викладача завдання прояснення спільноті, студентству проблеми мети й засобів. Якщо останню й вищу мету людської діяльності не вдається науково обґрунтувати, вчений має в межах своєї компетенції показати необхідність і реальність особистісного ціннісного вибору та можливі побічні наслідки тих чи інших дій. І це буде етичний вибір, принаймні, «щонайменшого зла або відносно кращого варіанту». У такий спосіб учитель «служить “моральній” справі: виховує почуття обов’язку, відповідальності і прояснює суть справи» [Вебер, 1998b: с. 332].

Особливо показовою є відповідальність людини в політиці, яка часто-густо має справу з легітимованим насиллям та непопулярними діями. Ми згадували, що для Вебера прикладом для аналізу ролі покликання в соціальному житті є діяльність політичного лідера харизматичного типу. Проте зрозуміло, що в різних сферах сучасного життя — в економіці, соціальному управлінні, медицині, науці й також у мистецтві — етика покликання актуальна і визначає моральну рефлексію щодо відповідальності людини². Від другої половини ХХ сторіччя й

² В аспекті індивідуальної етики відповідальність людини у покликанні розглянуто у статті «Покликання та етична відповідальність людини: звертаючись до теми Іншого у філософії Левінаса» [Мулярчук, 2019].

до наших часів тема відповідальності взагалі є однією з головних в етиці. Тут достатньо лишень нагадати про працю Г. Йонаса «Принцип відповідальності. У пошуках етики для технологічної цивілізації» (1979) [Йонас, 2001], а в українській філософії — про, напевно, першу монографію з цієї теми, «Етика відповідальності і соціальне буття людини» А. Ермоленка [Ермоленко, 1994].

Справді, приклад політики показує, наскільки проблемними в етичному сенсі можуть бути відчуття й реалізація покликання людини. Це чудово розумів Вебер, зазначаючи, зокрема, що «той, хто пов'язує себе з політикою — тобто із владою і насильством як засобами, — укладає пакт із диявольськими силами, і що стосовно його вчинків не буде вірним те, що із доброго виходить тільки добре, а із зла — зле, а часто буде якраз навпаки» [Вебер, 1998а: с. 184]. Покликання виявляє корінну етичну суперечність пристрастності, ціннісної й цільової раціональностей у діях людини. Вебер уперше послідовно її розкриває й доводить, що без такої мотиваційної динаміки й ціннісної діалектики поняття покликання просто зайве в описі й розумінні людської діяльності. Тож він і підсумовує доповідь про політику словами: «Лише той, хто впевнений, що не похитнеться, коли світ виявиться, з його погляду, надто дурним або надто підлим для того, що він хоче йому запропонувати; лише той, хто, всупереч усьому, здатний сказати: “А все-таки!” — лише той має “професійне покликання” до політики» [Вебер, 1998а: с. 191]. Кількома абзацами вище в тексті доповіді Вебер пояснює, що «етика переконання та етика відповідальності є не абсолютними протилежностями, а взаємодоповненнями, які тільки разом складають справжню людину, котра може мати “покликання до політики”» [Вебер, 1998а: с. 189].

Вебер розуміє суперечливість внутрішнього світу кожної особистості й буття загалом за доби його «розчаклування». Проте він має власне бачення того, як може бути розв'язаний конфлікт бажань, пристрастності людини, плюралізму цінностей та необхідної в суспільстві відповідальності кожного за наслідки власних дій. Бачення Вебера таке: у покликанні людина служить завжди чомусь більшому, ніж вона сама — це її справа, цінності, які вона поділяє, спільнота. Для цього людина має опанувати власні пристрасті, дистанціюватися від себе і власної ситуації, мати «окомір» стосовно речей і обставин свого буття. Тобто ми можемо сказати, що, згідно з думкою Вебера, покликання виявляється як суб'єктивний поклик людини до надособистісного блага, до добра. Так, про особу політика Вебер пише: «Гріх проти святого духу його покликання починається там, де прагнення влади стає *неділовим* (unsachlich), перетворюючись на предмет особистого самозахоплення, замість того щоб служити виключно “справі”» [Вебер, 1998а: с. 175]. Отже, діяти за переконаннями й відповідально людина може, коли її ціннісні орієнтири виважені розумінням суспільних вимог і очікувань. Так вона виявляє особистісну свободу, а не чинить свавільно.

Етика Вебера відображає непрості, суперечливі обставини його життя як непересічної, морально вимогливої до себе особистості та як громадянина

своєї країни, що гостро переживав, зокрема, соціально-політичні й культурні колізії буття німецької нації початку ХХ століття. Він обстоював інтелектуальну чесність, був принциповим у повазі до свободи вибору кожної особистості й визнавав неможливість нав'язувати цінності з позиції власного чи іншого авторитету, який би претендував на остаточну істинність. Адже відповідальність людини можлива за умови її свободи. І Вебер запропонував етичне розуміння відповідальності, на відміну від її юридичного трактування як «осудності», ставши «першим мислителем, який активно включає термін *Verantwortung* у філософський дискурс» [Рогожа, 2018: с. 49].

Водночас Вебер вірив у силу й необхідність етичних переконань у житті людини. І саме тому тема покликання посідає таке помітне місце в його розмислах та стає визначальною для філософії й соціальної науки аж на сторіччя після нього. У покликанні кожної людини розгортається драма її долі, непростого поєднання бажань і обов'язків, переконання і відповідальності. І так проявляється та людська, за висловом Вебера, «зворушлива» здатність «всупереч усьому» бути собою й послужити більшому, вищому від себе. Приклад реалізації покликання в житті явив і сам видатний німецький учений, пам'яті якого присвячена ця стаття.

ДЖЕРЕЛА

- Вебер, М. (1994). *Протестантська етика і дух капіталізму*. Пер. з нім. О. Погорілого. Київ: Основи.
- Вебер, М. (1998а). Покликання до політики. В: М. Вебер, *Соціологія. Загальноісторичні аналізи. Політика* (сс. 173–191). Пер. з нім. О. Погорілого. Київ: Основи.
- Вебер, М. (1998b). Про внутрішнє покликання до науки. В: М. Вебер, *Соціологія. Загальноісторичні аналізи. Політика* (сс. 310–337). Пер. з нім. О. Погорілого. Київ: Основи.
- Вишне夫斯基, С. Ю. (2012). М. Вебер и становление социологической категории «призвание». *Дискуссия. Журнал научных публикаций*, 4 (22), 74–81. Отримано з: <https://cyberleninka.ru/article/n/m-veber-i-stanovlenie-sotsiologicheskoy-kategorii-prizvanie>
- Ермоленко, А. Н. (1994). *Етика відповідальності і соціальне буття людини (сучасна німецька практична філософія)*. Київ: Наукова думка.
- Ермоленко, А. М. (2020). Німецька політична філософія: морально-етичний аспект. *Філософська думка*, 3, 6–16.
- Йонас, Г. (2001). *Принцип відповідальності. У пошуках етики для технологічної цивілізації*. Пер. з нім. А. Ермоленка. Київ: Лібра.
- Мулярчук, Є. І. (2019). Покликання та етична відповідальність людини: звертаючись до теми Іншого у філософії Левінаса. *Вісник Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. «Філософія»*, 52 (1), 100–111.
- Рогожа, М. М. (2018). Модуси ідеї відповідальності в соціокультурних обставинах середини ХХ — початку ХХІ століть. Частина 1. *Українські культурологічні студії*, 2(3), 47–54.
- Троицкий, К. Е. (2016). *Этические идеи Макса Вебера*. Москва: ИФРАН.
- Шутова, Е. А. (2009). Феномен призвания в работах М. Вебера. *Вестник Челябинского государственного университета* 18 (156): *Философия. Социология. Культурология*, 12, 116–118.

Отримано 06.11.2020

REFERENCES

- Weber, M. (1994). *The Protestant ethics and the spirit of capitalism. Transl. from German O. Pohorilyi*. [In Ukrainian]. Kyiv: Osnovy. [= Бебер 1994]
- Weber, M. (1998a). Calling to Politics. In: M. Weber. *Sociology. Universal Historical Analyses. Politics*. Transl. from German O. Pohorilyi. [In Ukrainian]. Kyiv: Osnovy, 173-191. [= Бебер 1998a]
- Weber, M. (1998b). On the Internal Calling to Science. In: M. Weber. *Sociology. Universal Historical Analyses. Politics*. Transl. from German O. Pohorilyi. [In Ukrainian]. Kyiv: Osnovy, 310-317. [= Бебер 1998b]
- Vishnevskiy, S. U. (2012). M. Weber and Formation of Sociological Category of “Calling”. [In Russian]. *Discussion. The Journal of Scientific Publications*, 4 (22), 74-81. [= Вишневіський 2012]
- Yermolenko, A. N. (1994). *Ethics of Responsibility and Human Social Existence (Contemporary German Practical Philosophy)*. [In Russian]. Kyiv: Naukova Dumka. [= Ермоленко 1994]
- Yermolenko, A. M. (2020). German Political Philosophy: Moral and Ethical Aspect. [In Ukrainian]. *Philosophical Thought*. 3, 6-16. [= Ермоленко 2020]
- Jonas, H. (2001). *The Principle of Responsibility. In the Search of Ethics for Technological Civilization*. Transl. from German A. Yermolenko. [In Ukrainian]. Kyiv: Libra. [= Йонас 2001]
- Muliarchuk, Y. (2019). Calling and Ethical Responsibility of a Person: Approaching to the Theme of the Other in the Philosophy of Levinas. [In Ukrainian]. *Visnyk of Kharkiv national pedagogical university named after H. Skovoroda “Philosophy”*, 52 (part 1), 100-111. [= Мулярчук 2019]
- Rohozha, M. M. (2018). The modi of the idea of responsibility in the social and cultural conditions of the middle of the 20 — at the beginning of the 21 century. Part 1. [In Ukrainian]. *Ukrainian cultural studies*, 2(3), 47-54. [= Порожа 2018]
- Troitskiy, K. Y. (2016). *Max Weber’s Ethical Ideas*. [In Russian]. Moscow, IFRAN. [= Троицкий 2016]
- Shutova, C. A. (2009). The phenomenon of calling in the works of M. Weber. [In Russian]. *Vestnik of Cheliabinskii state university, 18 (156). Philosophy. Sociology. Cultural Studies*, 12, 116–118. [= Шутова 2009]

Received 06.11.2020

Yevhen Muliarchuk, Doctor of Sciences in Philosophy,
Senior Research Fellow at the Department of Philosophy of Culture, Ethics and Aesthetics,
H.S. Skovoroda Institute of Philosophy, National Academy of Sciences of Ukraine,
4, Triokhsviatytska St., Kyiv, 01001
muliarчук.yevhen@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0003-3053-0451>

HUMAN CALLING AS A THEME OF WEBER’S THOUGHT

The article explicates the significance of M. Weber’s works for understanding of calling as an important world view idea of the European culture. The author observes Weber’s analysis of forming of the notion of calling in the times of ancient Egypt state and Judaic captivity as well as in the Old Testament and its interpretations by M. Luther. Particularly significant for the understanding of social processes during the Reformation in Europe and then in America became Weber’s analysis of the transformation of the religious meaning of calling as “task” and “mission” of a man in the world into the motivation for a practical professional activity. The study shows the ways of implementation of Weber’s theory of social action and political leadership within the concept of calling. The internal collision of the experience of calling is explicated by

the examples of charismatic leadership, responsibility of a politician and ethos of a scientist. Combination of affective motivation, value and target oriented rationality in the calling forms the problem for a decision, although this complexity is a driving force of the realization of calling by a person. The philosophical and theological substratum of the Weber's concept of calling is his looking for the integration of temporal and eternal dimensions in human existence. Calling as an idea of post-reformational European culture serves for finding and realization of the meaning of personal life as well as for legitimation of social action. Especially this idea grounds the possibility and necessity of conciliation of the ethics of conviction and the ethics of responsibility in individual as well as in social existence and morality.

Keywords: *calling, personality, ethics of conviction and ethics of responsibility, value and purpose oriented rationality, social action, morality.*